

Korkein maallinen onni

Pekka Ervastin esitelmä 28/1 1917

Maallinen onni on meidän velvollisuutemme; meidän velvollisuutemme ihmisinä on olla onnelliset. Mutta ennenkuin osaamme sitä olla ja siihen päästä, on meidän ikäänkuin poistettava sielustamme ja oloistamme tiettyjä esteitä, jotka juuri estävät meitä olemasta maallisesti onnelliset. Näitä esteitä on kahta laatua, osaksi negatiivisia, osaksi positiivisia. Negatiiviset esteet ovat meissä itsessämme siinä merkityksessä, että me emme osaa oikealla tavalla suhtautua elämään ja elämän onneen. Toisin sanoen, me ajatuksissamme kutsumme onneksi tai onnettomuudeksi niitä tapahtumia, jotka kohtaavat meitä ulkopuolelta, sen sijaan, että meidän tulisi ymmärtää, että molemmat, sekä onni että onnettomuus, jotka kohtaavat meitä ulkonaisesti, ovat sisältä katsoen yhtä, sillä kaikessa ulkonaisessa onnessa on piilevänä onnettomuuden siemen, ja samoin kaikessa onnettomuudessa onnen siemen. Tämän negatiivisen esteen voitamme ja poistamme silloin, kun ymmärrämme näiden kahden elämäntilan, onnen ja onnettomuuden ykseyden ja yhteyden.

Kun sitten ajattelemme positiivisia esteitä, tai oikeammin positiivisia onnen ehtoja, niin huomaamme niitäkin olevan kahta laatua. Ne ovat osaksi aktiivisia osaksi passiivisia. Edelliset onnen ehdot täyttääkseen ihmisen täytyy elää ja toimia aina nykyhetkessä, aina täyttää velvollisuutensa nykyhetkenä, eikä lykätä huomiseksi, mitä tänään olisi tehtävissä. Passiiviset ehdot ovat yhteydessä ihmisen elämäntehtävään, siihen työhön, jota hän tekee elämässään. Voidakseen täyttää nämä ehdot täytyy ihmisen osata noudattaa

omaa sisäistä kutsumustaan elämäntyössään, hänen pitää osata rakastaa työtään ja tuntea, että hän siinä työssään on juuri oikealla paikallaan.

Kun tarkastelemme elämää ympärillämme, niin huomaamme, etteivät ihmiset yleensä ymmärrä eivätkä osaa täyttää näitä ehtoja, ja siksi on luonnollinen kysymyksemme: Mistä tämä johtuu? Ja vastaus on yhtä luonnollinen: Se johtuu epäilemättä siitä, ettemme osaa kasvattaa lapsiamme niin, että heissä aivan luonnostaan heräisi onnen saavuttamiseen tarvittavat edellytykset. Meidät on itsemme kasvatettu aivan toisenlaiseen elämänuskoon, emmekä me osaa antaa lapsillemme muuta kuin, mitä itse olemme saaneet. Tulevaisuudessa tulevat nämäkin asiat varmaan muuttumaan. Ehkä jo aivan läheisessä tulevaisuudessa tullaan kasvatuksessa noudattamaan aivan uusia periaatteita, tullaan ottamaan huomioon edellä esitetyt periaatteet ja muodostamaan kasvatustimet niiden mukaan. Silloin on oleva aivan ensimmäisenä, silmiinpistäväänä seurauksena se, että kaikkia lapsia kasvatetaan ennen kaikkea ihmisinä. Silloin käsitetään, että lapset ovat ennen kaikkea ihmisiä, ei niinkuin nyt, jolloin puhutaan rikkaiden tai köyhien vanhempien lapsista, tai että lapset kuuluvat siihen tai siihen yhteiskuntaluokkaan, vaan silloin ymmärretään, että lapset ovat ihmislapsia. Siitä silloin seuraa, että kaikkia lapsia opetetaan tekemään ruumiillista työtä ensi lapsuudessaan. Sitten vasta, ensi lapsuuden ohi mentyä, voi nähdä, mihin työhön lapsella on taipumusta, toisin sanoen, mihin yhteiskuntaluokkaan hän sieluna kuuluu, sillä usein tapahtuu niin, että lapsia syntyy olosuhteisiin, joihin heillä ei ole sielun kannalta taipumuksia, ja jolloin nuo lapset kasvavat enemmän tai vähemmän onnettomiksi ihmisiksi. Tämä epäkohta vältetään tulevaisuudessa sillä, että kaikkia lapsia kasvatetaan ensin samalla tavalla, niin kuin kansan lapsia. Silloin ei ajatella, että on olemassa köyhien lapsia ja

rikkaiden lapsia, ja että köyhien lapset opetetaan tekemään ruumiillista työtä ja rikkaiden lapset ns. henkistä työtä, vaan kaikkia lapsia kohdellaan kansan lapsina, joiden tarkoitus on tehdä työtä. Ja kun lapsille opetetaan ruumiillista työtä, niin silloin tulee esille heidän sisäiset taipumuksensa ja kutsumuksensa elämässä. Toinen tärkeä kohta tulevaisuuden kasvatuksessa tulee olemaan, että lapsille jo pienestä pitäen opetetaan itsehillintää ja -hallintaa. Ja kun tämä kasvatusmenetelmä on tullut yleiseksi, silloin voi sanoa, että on poistettu suuri este onnen tieltä, sillä silloin on todella ihmisillä suuri mahdollisuus toteuttaa sisäisesti maallista onnea.

Tänään on meidän määrä puhua korkeimmasta maallisesta onnesta, ja kun määräsin tälle luennolleni tuon nimen, en silloin ajatellut mitään erityistä onnen muotoa. Ajattelin vain, että meidän pitää saada aivan kuin tausta tälle onnen filosofialle, josta edellä olemme lyhyesti puhuneet. Meidän täytyy saada aivan henkinen tausta, sillä ilman sitä on vaikea toteuttaa mitään onnea. Emme kuitenkaan tahdo tällä kertaa tarkastella elämää kaikilta puoliltaan, vaan koetamme saada kiinni joistakin ydinkohdista, jotka antavat sen henkisen pohjan, jolle voi rakentaa onnen. Tässä en silloin tahdo mennä liian syvälle metafysiikkaan, vaan aion pysyä aivan jokapäiväisessä elämässä, aivan selväjärkisellä kannalla. Aion koettaa osoittaa, miten voimme saavuttaa onnen aivan tässä jokapäiväisessä elämässä omaksumalla itsellemme jotain henkistä, jota ilman emme voi onnellisina elää. Meidän pitää saada henkinen pohja elämällemme ilman, että meidän täytyisi sitä varten tehdä esoteerista työtä, ilman että astuisimme ns. kaidalle tielle. Mehän tiedämme, että uskonnollinen onni on yhteydessä kaidan tien kanssa, mutta maallinen onni ei sitä ole. Kaidalla tiellä kulkijan onni on toisenlaista kuin maallinen onni; se ei ole semmoista onnea, jonka saavuttaminen olisi ihmiselle pakollinen, kun sen sijaan maallinen onni on

velvollisuutemme. Kun siis etsimme korkeinta maallista onnea, täytyy siihen johtavan elämän olla semmoista, ettei se vie meitä liian lähelle kaitaa tietä, vaikka se muodostaakin sillan siihen. En usko, että kaikki ihmiset vielä kykenevät käsittämään sitä elämää, joka johtaa tähän onneen, mutta uskon, että jokaisella ihmisellä on silti mahdollisuus se omistaa. Mitä on siis tämä korkein maallinen onni ja mikä on sen henkinen tausta? Se on lyhyesti sanottuna usko Jumalaan. Ilman uskoa Jumalaan ei voi olla maallisesti onnellinen todellisessa merkityksessä. Usko Jumalaan ei sinänsä ollenkaan velvoita meitä astumaan kaidalle tielle, mutta tekee meille maallisen onnen aivan luonnolliseksi asiaksi, joka kirkastuu meille velvollisuutena.

On sanottu, että kaikki näkyväinen on vertauskuvaa näkymättömästä, että se on näkymättömän varjokuva. Kun meillä on usko Jumalaan, niin me voimme tämän todella ymmärtää; me voimme ajatella, että tämä näkyvä elämä on aivan kuin kuva näkymättömästä todellisuudesta. Katsokaamme siis tätä näkyvää elämää, jota elämme! Tuolla paistaa aurinko! Se lähettää yhtämittaa joka puolelle avaruuteen – myös maan päälle – valoa ja lämpöä, ja tässä valossa ja lämmössä piilee elämä, joka on kaiken onnen ehto. Mehän tiedämme, että me emme voisi elää emmekä tulla toimeen tämän maan päällä ilman sitä voimaa, joka auringosta tänne tulvii. Meidän fyysillinen elämämme on riippuvainen auringosta; me tiedämme kokemuksesta, että auringon valon kanssa tulee meihin voimaa, joka on onnemme. Meidän ei tarvitse muuta tehdä, kuin mennä ulos auringon valoon, ja kun otamme vastaan tätä auringon lämpöä, niin meidän ruumiimme alkaa iloita. Auringosta tulee ruumiiseemme onnen valoa ja lämpöä, jonka se imee itseensä. Me tunnemme itsemme hyväntuulisiksi, kun aurinko paistaa ja on valoisa ja lämmintä. Me tiedämme kaikki, kuinka kesällä olo tuntuu helpolta, kun

aurinko paistaa, ja taas, kuinka talvella, kun on kylmää ja pimeää, tuntuu olo kolkolta ja ikävältä. Silloin meidän täytyy lämmittää itseämme vaatteilla, syödä enemmän ja pysytellä sisällä. Kun auringon valoa ei tulvi sisäämme, silloin tuntuu, kuin elämä olisi vähentynyt, mutta kun kevät tulee ja saamme enemmän aurinkoa, niin heti ruumiin voimat virkistyvät. Me olemme aivan itsekin oppineet käyttämään hyväksemme tätä auringon lämpöä ja säännöstelemään sen vaikutusta ruumiiseen. Jos aurinko paahtaa liian kuumasti, niin lähdemme siitä pois, lähdemme varjoon. Etelämaissa, joissa auringon valoa tulvii liiaksi ja on keskipäivällä liian kuuma, ihmiset etsivät suojaa huoneistaan. Ihminen koettaa itse pitää tasapainoa yllä. Auringon valo poistuu luotamme yöksi, mutta ihminen on keksinyt keinotekoisen valon, jota hän käyttää, jos tahtoo jatkaa päivää. Jos ilma on liian kylmä, niin hän sytyttää huoneissaan tulta, joka levittää ympärilleen valoa ja lämpöä.

Me näemme siis aivan jokapäiväisestä kokemuksestamme, että tämä näkyvä aurinko on näkymättömän todellisuuden vertauskuva. Kuinka siis emme voisi uskoa, että tämä näkymätön todellisuus on sama kuin Jumala, kuinka emme voisi uskoa Jumalaan, jonka vertauskuva on tämä näkyvä aurinko? Kuinka emme voisi uskoa Logokseen, joka on aivan kuin aurinko näkymättömässä maailmassa? Ei ole vaikeata uskoa tähän Jumalaan, Logokseen, jota voimme kutsua myös Kristukseksi; ei ole vaikeata uskoa Jumalaan, joka on näkymättömän maailman aurinko, ja jonka valo on viisautta eli järjen ja ymmärryksen valo, rakkautta. Näkymättömässä maailmassa tämä auringonvalo on rakkautta. Logos, Jumala on aurinko, josta yhtämittaa säteilee ulos rakkauden lämpöä ja viisauden valoa. Nämä molemmat kulkevat yhdessä. Niinkuin valo ja lämpö fyysisessä maailmassa, niin myös näkymättömän maailman viisauden valo ja rakkauden lämpö ovat aina yhdessä. Viisauden valo ja

rakkauden lämpö ovat itse elämä, itse henkinen elämä, ja kun se elämä elää jossain ihmisessä, niin sen ihmisen elämä on onnea. Niinkuin auringon valo tunkeuduttuaan meihin muuttuu ruumiissa lämmöksi ja elämän voimaksi, joka on juuri elämää ja onnea, samoin myös näkymättömän maailman viisauden valo ja rakkauden lämpö ilmetessään jonkun muodon kautta on tuon muodon elämä ja onni. Me emme kuitenkaan vielä osaa suhtautua näkymättömään maailmaan samalla tavalla kuin näkyvään maailmaan. Aivan samoin kuin me näkyvässä maailmassa otamme vastaan auringon elämää, samoin me otamme vastaan näkymättömässä maailmassa Jumalan elämää, ja siinä on meidän onnemme. Mutta me voimme sen kieltääkin. Me voimme ikään kuin kääntää kasvomme pois näkymättömästä todellisuudesta, aivan samoin kuin me tässä näkyvässä maailmassa voimme sulkeutua pimeään kellariin ja sanoa, että me emme tahdo tietää mitään auringosta. Me voimme elää pimeässä kellarissa, syyttää oman kynttilämme ja sanoa, että me emme tarvitse mitään auringon valoa. Me voimme omaksua ja ylläpitää tämmöistä käsityskantaa. Me voimme luulotella, että me voimme tulla toimeen ilman aurinkoa, mutta lopulta me huomaamme, että kaikki se valo ja lämpö, jonka voimme saada keinotekoisesti aikaan, on itse asiassa vain lainaa auringosta. Me voimme olla ylpeitä ja sanoa, että tulemme itse omillamme toimeen, mutta todellisuus on kuitenkin se, että ilman aurinkoa eivät puumme palaisi, ei olisi mitään valoa eikä lämpöä. Fyysillisessä maailmassa me tiedämme tämän ja sen tähden emme niin tee, me emme kiellä tietoaamme, vaan otamme vastaan auringon valon. Mutta me emme ole samalla tavalla tietoisia hengen maailmassa. Me emme tahdo tunnustaa, että on olemassa hengen maailma, josta aina ja yhtämittaa tulvii viisautta ja rakkautta ja josta me kaikki voisimme olla osalliset niinkuin auringonkin valosta, aivan yhtä tietoisesti ja kokemuseräisesti. Me tahdomme

mieluummin olla tunnustamatta Jumalaa näkymättömässä maailmassa ja sanoa: „Me tulemme omillamme toimeen. Mehän voimme itse sytyttää järkemme valon ja tuntea myös rakkautta. Meidän rakkautemme on silloin lämpöä, joka on meidän sisässämme. Meillä on järjessämme jumalallinen viisaus ja sisässämme jumalallinen rakkaus; ei meidän tarvitse tietää muusta Jumalasta!“ Ja vaikka me emme suorastaan näin sanoisikaan, niin me käytännössä kuitenkin menettelemme, niinkuin meille paistaisi itse Jumala, itse Jumalan aurinko, vaikka todellisuudessa se on vain meidän oma kynttilämme ja oma valomme, joka meille paistaa. On aivan kuin me kulkisimme luonnossa kirkaassa auringonpaisteessa oma kynttilä kädessä. Mutta lopulta me huomaamme, että sehän on aivan järjetöntä. Me nauramme sellaiselle, kun me huomaamme, että on olemassa aurinko, jonka valo aivan himmentää kynttilän. Mutta usein käy niin, että kun kiellämme Jumalan valon, niin oma älymme voi tulla sillä tavalla kirkaaksi, ettei se äly tahdo olla tekemisissä jumalallisten asioiden kanssa; se ei tahdo olla tekemisissä yliluonnollisten, mahdottomien asioiden kanssa, vaan se tahtoo olla tekemisissä vain käytännöllisten asioiden kanssa. Se tahtoo näyttää, miten järkeviä me ihmiset voimme olla, ja puhuu halveksien toisten haaveellisuudesta. Semmoiset ihmiset eivät tahdo olla tekemisissä minkään yliluonnollisen kanssa, vaan he pitävät kiinni omasta järjestään. Mutta se on silloin sitä, että ihmisen oma pieni kynttilä vain palaa, ja kuitenkin hän tahtoo sen valossa koko maailmaa tutkia. Liian paljon myös puhutaan ja haaveillaan inhimillisestä rakkaudesta. Ihminen ei huomaa, että se rakkaus, joka lähtee hänen omista voimistaan, se muuttuu ruumiin hehkuksi ja eläimellisyydeksi. Se rakkaus on kaukana todellisesta suuresta rakkaudesta, ja se johtuu siitä, että me ihmiset emme tahdo uskoa todelliseen rakkauteen, joka vaatii luopumista omasta itsestämme, omasta ylpeydestämme. Mutta

kun omaksumme todellisen rakkauden, Jumalan rakkauden, ja asetumme vastaanottavalle kannalle Jumalan valoon ja lämpöön nähden, silloin me emme tiedä mitään omasta hyvydestämme ja viisaudestamme. On aivan niinkuin Jeesuskin sanoi, kun häntä nimitettiin hyväksi: „En minä ole hyvä, vaan Isä, Jumala on yksin hyvä!“ Jumala yksin on hyvä ja viisas, mutta me emme asetu esteeksi Jumalan rakkaudelle, niin se paistaa meidän lävitsemme ja vaikuttaa meidän kauttamme. Ja ihmiset, jotka ovat saaneet apua, ajattelevat meistä, että me olemme hyviä, mutta me emme itse siitä mitään tiedä, sillä se on Jumalan rakkaus ja viisuus, joka on meidän lävitsemme vaikuttanut.

Ei pitäisi olla vaikeata uskoa tällä tavalla Jumalaan. Ensin meistä voi tosin tuntua, että me itse omistamme kaikki, me olemme koko maailman ja luonnon herroja, me olemme aivan suuria, mahtavia ja merkillisiä olentoja. Ei liene ketään ihmistä, joka ei olisi ainakin nuorena tällaista kokenut jonakin hurmion hetkenä. Hän on esim. katsellut kaunista maisemaa ja hänestä on tuntunut, kuin hän olisi koko maailman herra ja kuin onni olisi aivan persoonallisella tavalla hänen kädessään. Näin hän tuntee ja aavistaa, mutta sitten elämä hänelle opettaa, että asia onkin aivan toisin. Hän ei olekaan maailman herra; hän ei ole luonnon valtiast; hän ei pidä onnea kädessään. On vain yksi, joka on maailman herra, herra taivahinen; on vain yksi luoja, valtiast, Jumala. Jumalalla yksin on onni kädessään, ja kun ihminen siihen uskoo, silloin hänellä on se usko Jumalaan, joka on maallisen onnen ehto. Tämä ei ole kaitaa tietä; tähän ei tarvitse itseään erikoisesti kasvattaa tai hankkia esoteerista tietoa. Tarvitsee vain eksoteerisesti uskoa Jumalan viisauden valoon ja rakkauden lämpöön, jota ihmisen tulee ottaa vastaan omassa hengessään. Sitä myöten kuin hän ottaa sitä vastaan, hän on onnellinen. Silloin ihminen asettuu omassa elämässään merkillisellä tavalla tosi elämän kanssa yhteyteen.

Hän asettuu elämän opetettavaksi; hän antaa elämän opettaa itseään. Silloin hän säilyttää henkisen liikuntokykynsä. Ja kun elämä tuo hänen eteensä sellaista, jota tavallisesti kutsutaan onnettomuudeksi, niin hän huomaa, että vaikka on pimeätä ja kylmää, niin kuitenkin Jumalan aurinko paistaa. Ja silloin hän siirtää tuon onnettomuuden kuin ulos itsestään ja uskoo, että Jumalan valo ja lämpö ilmenee siinäkin. Vaikka hän hetkeksi onnettomuuden kohdatessa sen unohtaisikin, niin ennen pitkää hän huomaa, että Jumalan lämpöä piilee tuossa onnettomuudessakin, ja siirtää itsensä varjosta Jumalan lämpöön.

Jos ihmisellä sitä vastoin on liiaksi menestystä, liiaksi aineellista onnea, kylliksi hyvää ruokaa, kylliksi hyviä vaatteita, juhlallinen asunto, koko elämä kuin yhtä juhlapöytää, niin hän huomaa, kun hänessä herää usko Jumalaan, että hän on joutunut kuin erämaahan, jossa elämän aurinko liiaksi paistaa. Ihminen huomaa, että elämä muuttuu kuivaksi, jos siinä on liiaksi elämän lämpöä. Ulkonaisesti sellainen elämä on kaikkea muuta kuin erämaata, mutta henkisesti se on sitä. Ja me huomaamme, että ihmisen täytyy siirtyä siitä pois. Siitä, missä on liiaksi valoa ja auringon lämpöä, hän siirtyy pois. Ulkonaisesti se näkyy siinä, että kun tulee sopiva tilaisuus, niin ihminen siirtää sen hyvän toisille, ettei hänen oma sydämensä kuivuisi pois tuossa liiassa lämmössä.

Kun ihminen elää tässä uudessa elämänyymmärryksessä, silloin hänen on helpompi suhtautua elämään. Hän näkee silloin, että onnettomuus sisältää myös onnea, sillä sehän on Jumalan lähettämää, ja että onneen sisältyy samalla onnettomuutta, sillä sekin on Jumalan lähettämää, ei erikoisesti häntä varten, vaan siksi, että elämässä on varjoisia ja helteisiä paikkoja. Ihmisen itsensä täytyy ne tietää ja asettaa itsensä tasapainoon, ja se on ihmiselle helppoa, kun hän uskoo Jumalaan. Ja tämä usko Jumalaan on kenen tahansa

omaksuttavissa. Ihmisen ei tarvitse lainkaan syventyä metafysiikkaan voidakseen omaksua tällaisen uskon Jumalaan. Jos tahdomme olla maallisesti onnelliset, niinkuin meidän velvollisuutemme on, niin uskokaamme ensin Jumalaan sisäisenä aurinkonamme, uskokaamme Logokseen, Kristukseen, ja tuo maallinen onni, joka on velvollisuutemme, tulee meille helpoksi, mahdolliseksi saavuttaa.